

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук,
професора Зданевич Лариси Володимирівни
на дисертаційну роботу **Дичківської Ілони Миколаївни**
«Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх вихователів
дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності» на здобуття
наукового ступеня доктора педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дослідження

Дисертаційне дослідження Дичківської Ілони Миколаївни присвячене важливій та актуальній як у теоретичному, так і у практичному відношенні проблемі. Нові вимоги сучасного суспільства визначають освіту як найбільш пріоритетну сферу життя і діяльності людства. Вибір інноваційного типу розвитку, демократизація і гуманізація освітньої галузі, тенденції до реформування традиційних моделей розвитку особистості породжують попит на висококваліфікованих фахівців педагогічної сфери. Одним із головних завдань професійної підготовки педагогів є формування здатності до творчого вдосконалення навчального процесу, тобто озброєння майбутніх фахівців уміннями знаходити нестандартний і найбільш ефективний спосіб вирішення освітніх завдань, формувати творчу особистість дитини. Тому серед пріоритетних напрямів педагогічної науки вагоме місце посідає дослідження підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності.

Актуальність розробки такої проблеми - зумовлюється сучасним запитом на високий рівень готовності майбутнього вихователя як особистості з розвиненим інноваційним мисленням оперативно реагувати на динаміку соціально-економічних процесів, створювати нові освітні програми, застосовувати сучасні педагогічні технології і проектні методики, забезпечувати варіативність освітньо-виховного процесу, враховуючи зміст і види інновацій, індивідуальність дитини і запити сім'ї, цільове призначення ЗДО і його матеріальні ресурси. Усе це дозволило авторці визнати проблему вивчення теоретико-методичних засад підготовки майбутніх вихователів до інноваційної педагогічної діяльності як пріоритетну.

Актуальним за таких обставин постає подолання суперечностей між поширенням інновацій у всіх галузях народного господарства та недостатньою розробленістю механізмів їх реалізації в освітній сфері; утвердженням нової філософії освіти, що має на меті формування особистості з високим рівнем культури, мобільності, творчості, адаптивності до соціально-економічних змін та недостатнім усвідомленням потенціалу освітніх інновацій для досягнення поставленої мети; визнанням ролі дошкільного дитинства як самостійного етапу життя людини, протягом якого формуються не тільки передумови, а провідні риси особистості, що визначатимуть її спрямованість, поведінку і діяльність протягом усього

життя, та домінуванням стереотипів у виборі змісту, форм, методів, технологій навчання і виховання дітей дошкільного віку; соціальним замовленням на створення інноваційного освітньо-виховного середовища закладів дошкільної освіти та реальним станом готовності вихователів дошкільних закладів до розв'язання цієї проблеми; потребою сучасної педагогічної практики в забезпеченні підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до інноваційної педагогічної діяльності та відсутністю обґрунтованої науково-методичної системи, яка б складала основу для формування готовності майбутніх вихователів до інноваційної педагогічної діяльності на етапі здобуття професійної освіти.

Викладені аргументи переконують в актуальності, своєчасності та доцільності для наукового пошуку дисертаційного дослідження Дичківської Ілони Миколаївни «Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності».

Результати дослідження упроваджено в освітній процес Рівненського державного гуманітарного університету, Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка, Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Житомирського державного університету імені Івана Франка, Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, дошкільних закладів міста Рівного №40 «Червоні вітрила» та №44 «Попелюшка», а також НВК №10 міста Кузнецовська (Вараша) Рівненської області.

Наукова новизна одержаних результатів

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження Дичківської Ілони Миколаївни, необхідно вказати на наукову новизну і теоретичне значення одержаних результатів дослідження.

У процесі дослідження І. М. Дичківською уперше схарактеризовано теоретичні й методологічні засади підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до інноваційної педагогічної діяльності (концептуальні положення, ідеї, наукові підходи, які визначають мету, завдання, зміст, методи, засоби, форми, технології вказаного процесу). Визначено провідну дефініцію дослідження - «готовність майбутніх вихователів ЗДО до інноваційної педагогічної діяльності» (особливий особистісний стан, що передбачає наявність у майбутніх вихователів ЗДО мотиваційно-ціннісного ставлення до інноваційної діяльності, здатності до творчості і рефлексії й виявляється в умінні оперативно реагувати на динаміку соціально-економічних процесів, створювати нові освітні програми, застосовувати сучасні педагогічні технології і проектні методики, забезпечувати варіативність освітньо-виховного процесу, ураховуючи зміст і види інновацій, індивідуальність дитини і запити сім'ї, цільове призначення ЗДО і його матеріальні ресурси);

дослідницею обґрунтовано й експериментально перевірено науково-методичну систему підготовки майбутніх вихователів ЗДО до інноваційної педагогічної діяльності, яка передбачає єдність теоретико-практичного (когнітивно-креативний і операційно-діяльнісний компоненти) та психологічного (ціннісно-мотиваційний і рефлексивний компоненти) блоків формування такої готовності;

розроблено авторську модель реалізації науково-методичної системи підготовки майбутніх вихователів ЗДО до інноваційної педагогічної діяльності, структура якої охоплює теоретико-цільову, змістовно-технологічну та результативно-оцінну складові;

авторкою уточнено суть основних дефініцій досліджуваної проблеми («нове», «новизна», «нововведення», «інновація», «інноватика», «інноваційний освітній процес»), підходи науковців щодо визначення феномена «інноваційна педагогічна діяльність» (складне утворення, сукупність різних за цілями та характером видів робіт, що відповідають основним етапам розвитку інноваційних процесів і спрямовані на створення і внесення педагогом змін до власної системи роботи); закономірності й принципи підготовки майбутніх вихователів до професійної діяльності в закладах дошкільної освіти, зокрема інноваційної (долання перешкод, креативного мислення, соціального партнерства, компетентнішої спрямованості); сучасні вектори виховання дитини (профілактика ризиків надмірної комп'ютеризації, включення в міжкультурний простір інформації, залучення до спілкування з однолітками); критерії (мотиваційний, когнітивно-діяльнісний, психолого-рефлексивний), показники і рівні сформованості готовності майбутніх вихователів ЗДО до інноваційної педагогічної діяльності;

подальшого розвитку набули вимоги до вихователів закладів дошкільної освіти у контексті реалізації інновацій у дошкільній освіті, представлені в площині трьох підходів: особистісного, діяльнісного, компетентнісного; зміст, форми, методи формування готовності майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності в умовах внутрішнього (заклад вищої педагогічної освіти) і зовнішнього (заклади дошкільної освіти, батьківські колективи, заклади післядипломної педагогічної освіти, громадські організації, що надають освітні послуги) середовища; сучасні тенденції підготовки майбутніх вихователів ЗДО до інноваційної педагогічної діяльності в зарубіжній теорії і практиці.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Визначена І. М. Дичківською мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробленні науково-методичної системи підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності та експериментальній перевірці її ефективності. Мета узгоджується із назвою дисертації, у її формулюванні містяться очікувані результати. Сформульовані завдання дослідження конкретизують шляхи і

методи її досягнення, визначають бачення автором перспективи їхньої практичної реалізації.

Основні концептуальні ідеї дослідження базується на трьох взаємопов'язаних концептах: методологічному, теоретичному та технологічному.

Це дало змогу автору окреслити провідну ідею дослідження, яка базується на положенні про те, що цілеспрямований, спеціально організований, керований і вимірюваний процес формування готовності майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності є показником ефективності підготовки фахівців дошкільної освіти, основою для їх самореалізації і самоактуалізації, прояву творчості й індивідуальності в освітньому процесі, передумовою успішної професійної діяльності у сфері проектування і реалізації освітніх інновацій.

Як засвідчує аналіз дисертації, науковий апарат дослідження визначено коректно, відповідно до окреслених завдань і вимог до такого виду та рівня робіт.

Наукові положення, результати дослідження та висновки базуються на ґрунтовному аналізі психолого-педагогічної, науково-методичної літератури та практики щодо сутності і специфіки професійної підготовки майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти.

Обраний автором комплекс методів дослідження дозволяє в повній мірі забезпечити достовірність та надійність наукових результатів роботи. Наукові факти та ідеї, які розкривають концепцію дослідження достатньо обґрунтовані застосуванням *теоретичних* (аналіз, порівняння, систематизація поглядів науковців (філософів, психологів, педагогів) на феномен інноваційної педагогічної діяльності; вивчення філософської, психолого-педагогічної та науково-методичної вітчизняної і зарубіжної літератури щодо формування готовності вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності; аналіз нормативно-правових документів, що регламентують діяльність закладів дошкільної та вищої педагогічної освіти; контент-аналіз із метою визначення поняттєво-категоріального апарату дослідження; моделювання - для побудови моделі реалізації системи підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності); *емпіричних* (спостереження за роботою вихователів дошкільних закладів; пілотажне дослідження для виявлення загального рівня обізнаності викладачів, студентів педагогічних вишів та вихователів дошкільних закладів про суть та особливості інноваційної педагогічної діяльності в закладах дошкільної освіти, упровадження вихователями-практиками інноваційних технологій і методик; анкетування, тестування, бесіди, інтерв'ювання з метою діагностування рівня сформованості готовності майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності; педагогічний експеримент із метою перевірки ефективності обґрунтованої науково-методичної системи підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності) та методів *математичної статистики* (метод

описових статистик (середнього арифметичного, вибіркової дисперсії та вибору середньоквадратичного відхилення), t-критерій Стьюдента і критерій Фішера для кількісного і якісного аналізу результатів педагогічного експерименту).

Зміст роботи та аналіз отриманих результатів дають змогу констатувати про досягнення поставленої мети і вирішення завдань дослідження.

Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення одержаних результатів дослідження І. М. Дичківської полягає в тому, що експериментальна перевірка обґрунтованої науково-методичної системи підготовки майбутніх вихователів ЗДО до інноваційної педагогічної діяльності дозволяє рекомендувати її до впровадження в освітній процес закладів вищої педагогічної освіти, що здійснюють професійно-педагогічну підготовку майбутніх фахівців дошкільної освіти, для формування їхньої готовності до реалізації освітніх інновацій.

Отримані в процесі дослідження дані і висновки реалізовані авторкою під час виконання держбюджетних тем: «Розробка технологій професійної підготовки педагога до роботи в інноваційних дошкільних навчальних закладах», «Розробка технологій психолого-педагогічного супроводу діяльності вихователя дошкільного навчального закладу в умовах інклюзивної освіти», «Розробка інноваційної моделі педагогічної інтеграції дітей з різними освітніми можливостями на основі ідей М. Монтесорі», а також у низці монографій (одноосібних - «Підготовка майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності: теорія і методика», «Педагогіка М. Монтесорі: виклики сучасності», колективних - «Гуманістичне виховання дітей дошкільного віку в контексті інноваційної педагогічної діяльності»; підручників («Інноваційні педагогічні технології», навчально-методичних посібників («Основи педагогічної інноватики», «Інноваційні педагогічні технології», «Дошкільна педагогіка. Практикум», «Підготовка фахівців з дошкільної освіти за кредитно-модульною системою організації навчального процесу», «Інноваційні педагогічні технології. Практикум»; навчальній програмі «Інноваційні педагогічні технології: Програми вищих педагогічних закладів» з грифом МОН України.

Оцінка змісту та завершеності дисертації

Структура роботи є логічною. Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, висновків до розділів, списку використаних джерел до розділів (762 найменування, із них 39 іноземними мовами), загальних висновків, 15 додатків (на 51 сторінці). Дисертація містить 23 таблиці (на 39 сторінках) і 16 рисунків. Загальний обсяг дисертації - 459 сторінок, основний текст становить 408 сторінок.

У вступі чітко обґрунтовано актуальність проблеми, науково коректно сформульовано мету, яка корелює з темою та конкретизується у завданнях,

окреслено об'єкт, предмет, гіпотезу дослідження, викладено методологічні й теоретичні основи. Логічно схарактеризовано систему використаних у роботі дослідницьких методів. Розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення; наведено дані про апробацію та впровадження результатів дослідження, публікації, структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі - «Методологічні концепти підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності» автором обґрунтовано інноваційні тенденції розвитку освіти в загальноосвітньому й національному вимірі; проаналізовано методологічні підходи (системний, синергетичний, особистісно-діяльнісний, компетентнісний, аксіологічний, акмеологічний) щодо розв'язання проблеми підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до інноваційної педагогічної діяльності.

Автор науково грамотно визначає та аналізує пріоритетні напрями інноваційного розвитку системи освіти України. Ілона Миколаївна робить висновок, що імплементація визначених напрямів вимагає організації спеціальної підготовки майбутніх педагогів, зокрема вихователів закладів дошкільної освіти, до інноваційної педагогічної діяльності.

Дослідниця підкреслює, що окреслена проблема має комплексний і міждисциплінарний характер, оскільки перебуває на перетині проблемних сфер різних наукових галузей: філософії, педагогіки, психології, фізіології, культурології, соціології, аксіології, акмеології тощо.

У другому розділі «Теоретичні засади інноваційної педагогічної діяльності» розкрито суть основних дефініцій досліджуваної проблеми дослідницею здійснено аналіз феномена «готовність майбутніх вихователів ДЗ до інноваційної педагогічної діяльності» та охарактеризовано особистість педагога як суб'єкта інноваційної педагогічної діяльності.

Дичківською І. М. ґрунтовно розкрито сутність основних понять дослідження, таких як, «нове», «нововведення», «інновація», «новизна», «інноваційний освітній процес», «інноваційна педагогічна діяльність», відповідно до їх категоріальних ознак.

У межах дослідження «інноваційна педагогічна діяльність» тлумачиться дисертанткою як складне утворення, сукупність різних за цілями та характером видів робіт, що відповідають основним етапам розвитку інноваційних процесів і спрямовані на створення і внесення педагогом змін до власної системи роботи.

У процесі теоретичного аналізу та порівняння поглядів провідних науковців автором встановлено, що головною рушійною силою інноваційної педагогічної діяльності виступає педагог.

Також дослідницею з'ясовано, що готовність до інноваційної педагогічної діяльності є особливим особистісним станом, що передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості й рефлексії. Структуру готовності педагога до інноваційної діяльності автором розглянуто через призму

мотиваційного, когнітивного, креативного та рефлексивного компонентів, котрі взаємообумовлені та пов'язані між собою.

У третьому розділі «Інноваційна педагогічна діяльність в умовах дошкільної освіти» Дичківською І. М. акцентовано увагу на особливостях реалізації інновацій в дошкільній освіті. Дослідницею окреслено вимоги до вихователів закладів дошкільної освіти у контексті реалізації ними освітніх інновацій через сукупність таких компонентів: особистісного, складниками якого є інноваційна спрямованість та інноваційна культура, діяльнішого та компетентнішого, основу якого утворює інноваційна компетентність вихователя.

Автором виявлено сучасні тенденції підготовки майбутніх вихователів ЗДО до інноваційної педагогічної діяльності в зарубіжній теорії і практиці.

У четвертому розділі «Обґрунтування науково-методичної системи підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності» автором обґрунтовано науково-методичну систему підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до інноваційної педагогічної діяльності, яка структурно охоплює теоретико-цільову, змістовно-технологічну, результативно-оцінну складові.

Теоретико-цільова складова зазначеної системи передбачає визначення її мети, методологічних підходів, сучасних векторів виховання дитини, принципів інноваційної педагогічної діяльності вихователя ЗДО та принципів організації підготовки студентів до інноваційної педагогічної діяльності.

Змістовно-технологічна складова системи охоплює компоненти готовності майбутніх вихователів ЗДО до інноваційної діяльності. Саме тут Ілона Миколаївна презентує авторське визначення даного поняття та подає вичерпну характеристику компонентам (когнітивно-креативний, операційно-діяльнісний, ціннісно-мотиваційний, рефлексивний) готовності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до інноваційної педагогічної діяльності.

Результативно-оцінна складова системи охоплює сукупність критеріїв готовності майбутніх вихователів ЗДО до інноваційної педагогічної діяльності (мотиваційний, когнітивно-діяльнісний, психолого-рефлексивний) та рівні їх виявлення (високий - пошуково-творчий, середній - репродуктивно-конструктивний, низький - інтуїтивний).

Незаперечну наукову цінність має розробка моделі науково-методичної системи підготовки майбутніх вихователів ЗДО до інноваційної педагогічної діяльності.

У п'ятому розділі «Експериментальна перевірка науково-методичної системи підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності» перед нами постає науково виважена та логічно вибудована програма педагогічного експерименту. Автором висвітлено процес формування готовності майбутніх вихователів ЗДО до інноваційної педагогічної діяльності та проаналізовано результати педагогічного експерименту.

Позитивний є те, що критеріальний апарат дослідження є виваженим і належно структурованим: логіка поділу критеріїв готовності (мотиваційний, когнітивно-діяльнісний, психолого-рефлексивний) майбутніх вихователів ЗДО до інноваційної педагогічної діяльності відповідає концептуальним засадам дослідження.

Під час дослідження І. М. Дичківською здійснено відбір та модифікацію методик проведення констатувального етапу експерименту: (тестування, анкетування, опитування, педагогічне спостереження), а також діагностичних методик («Методика визначення рівня професійної спрямованості студента» Т. Дубовицької, «Карта педагогічної самооцінки здатності майбутніх вихователів до інноваційної діяльності» (за О. Моторнюк), «Методика мотивації особистості до успіху» Т. Елерса, «Методика діагностики ступеня готовності до ризику» М. Шуберта, методика виявлення «Комунікативних та організаторських схильностей», «Методика дослідження креативності» (за П. Торренсом), «Діагностика рівня саморозвитку в професійно-педагогічній діяльності» Л. Бережної, «Діагностика рефлексивності особистості» (за методикою А. Карпова).

Дисертанткою не тільки представлено програму, а й експериментально перевірено методику організації дослідження з формування готовності майбутніх вихователів ЗДО до інноваційної педагогічної діяльності, яка складалася з декількох етапів (діагностико-мотиваційного, теоретичного, практичного, рефлексивного), що різнилися змістовим наповненням, методами і формами організації навчальної діяльності.

Сильною стороною педагогічного експерименту є залучення до роботи досить великої кількості респондентів (588 студентів 1-4-х курсів). Відповідно до програми експерименту дослідницею було утворено дві групи: експериментальну ЕГ (296 осіб) та контрольну КГ (292 особи).

Заслуговує на увагу думка дослідниці про те, що підготовка майбутніх вихователів ЗДО до інноваційної педагогічної діяльності має здійснюватися у межах внутрішнього та зовнішнього середовищ з відповідними напрямками.

Особливо вражає своєю різноманітністю методичний інструментарій формування експерименту. Okремо варто відзначити запропоновані дисертанткою (параграф 5.2., стор. 337-369) заходи щодо формування готовності майбутніх вихователів до інноваційної педагогічної діяльності: збагачення змісту навчальних дисциплін інформацією про освітні інновації; уведення до програми підготовки майбутніх вихователів дисципліни «Інноваційні педагогічні технології у дошкільній освіті» як нормативної; підготовку й апробацію підручників і навчально-методичних посібників; укладання студентами «Банку інноваційних технологій»; створення й апробації студентами власних інноваційних проектів; залучення до професійно-наукової дискусії під час спілкування зі слухачами інститутів післядипломної педагогічної освіти; участь у соціальних і комерційних програмах розвитку дошкільнят; використання інтерактивних методів (ділова гра «Методична нарада з проблеми впровадження інноваційних технологій у ДЗ», «Телепрограма для батьків», «Батьківські збори», «Педагогічна

карусель», «Пошукове поле» тощо), які мотивували студентів до вияву творчості й забезпечували формування вміння здійснювати квазіпрофесійну інноваційну діяльність тощо. Тут простежуються новаторські розробки автора, які вирізняються оригінальністю, дієвістю і водночас високою результативністю.

Розділ містить детальний аналіз результатів педагогічного експерименту, який засвідчив позитивну динаміку змін в експериментальній групі порівняно з контрольною щодо сформованості готовності майбутніх вихователів ЗДО до інноваційної педагогічної діяльності; засвідчують дієвість розробленої моделі науково-методичної системи підготовки майбутніх вихователів ЗДО до інноваційної педагогічної діяльності, ефективність упровадження педагогічних технологій, створення інноваційного середовища з опорою на наукові принципи та підходи.

Результати педагогічного експерименту супроводжуються матеріалом у графічному зображенні (таблиці та рисунки), які суттєво розширюють й унаочнюють змістове поле дисертаційної роботи.

Отже, результати після проведеного експерименту є не випадковими, а їх достовірність підтверджена за допомогою і-критерій Стьюдента і критерій Фішера. Зауважимо, що всі кількісні результати дослідження статистично обчислені, їх достовірність не викликає сумніву.

Загальні **висновки** логічно впливають зі змісту роботи, у концентрованому вигляді відображають основні результати дослідження відповідно до його завдань. У роботі зроблені відповідні узагальнення й висновки, оформлені додатки, які можуть бути використані теоретиками і практиками. Дисертанткою правильно подано список використаних джерел, який оформлений згідно вимог.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях

Результати дослідження можуть бути використано в процесі професійної підготовки фахівців дошкільної освіти в закладах вищої педагогічної освіти, системі неперервної педагогічної освіти для створення курсів за вибором, дистанційних курсів, курсів підвищення кваліфікації вихователів дошкільних закладів, у викладанні дисциплін психолого-педагогічного циклу, під час виконання студентами спеціальності «Дошкільна освіта» курсових і магістерських робіт, під час педагогічних практик. Окремі компоненти авторської науково-методичної системи підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності можуть застосовуватись у процесі професійно-педагогічної підготовки педагогів різного фаху.

Головні результати дослідження опубліковано в 60 працях, з них 57 одноосібних, серед яких: 3 монографії (дві з яких одноосібні), 2 підручники (з грифом МОН України), 5 навчально-методичних посібників (з них 3 одноосібних), 1 навчальна програма з грифом МОН України, 26 статей у провідних фахових виданнях України, 8 - у зарубіжних періодичних

виданнях, 11 - у збірниках матеріалів і тез доповідей на науково-практичних конференціях, семінарах, форумах, 4 - в інших виданнях.

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації

За своїм змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертація і автореферат відповідають чинним правилам і вимогам. Основні положення автореферату й дисертації - ідентичні.

Дискусійні положення та зауваження

Позитивно оцінюючи здобутки дисертантки, відзначаючи теоретичну новизну та практичне значення запропонованої до захисту дисертації, звернемо увагу на окремі недоліки, висловимо зауваження та побажання:

1. У представленій у вступі концепції дослідження, що розглядається автором як сукупність концептів (методологічний, теоретичний, технологічний), на нашу думку, потребує більшого обґрунтування її теоретичний концепт.

2. Позитивно оцінюючи напрацювання авторки щодо теоретичних засад дослідження вважаємо, що робота значно виграла, якби дисертантка не лише обмежилася історичним екскурсом, а ширше розкрила перспективний зарубіжний досвід підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти, можливостей впровадження інноваційних технологій та дистанційної освіти, які останнім часом дедалі більше зростають.

3. Висвітлення змісту професійної підготовки майбутніх вихователів до інноваційної педагогічної діяльності дисертантка репрезентує через навчальну дисципліну «Інноваційні педагогічні технології». На нашу думку, вивчення даної дисципліни набуло би більшої ефективності за умови залучення можливостей неформальної освіти, яка нині є надзвичайно перспективним напрямом і залишається мало дослідженою.

4. При здійсненні аналізу навчальних планів і програм підготовки майбутніх вихователів у закладах вищої освіти авторка ґрунтовно висвітлює зміст навчальних дисциплін, проте не в повній мірі розкриває зміст практик. Оскільки уміння застосовувати теоретичні знання формуються не лише на лекційних, практичних і лабораторних заняттях, а безпосередньо у процесі педагогічної практики, то бажано було б здійснити аналіз змісту різних видів практики зі спеціальності «Дошкільна освіта» щодо підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до інноваційної педагогічної діяльності та показати, яким чином відбувається підготовка студентів до інноваційної педагогічної діяльності у процесі педагогічної практики. Це дало б змогу автору більш чітко обґрунтувати теоретико-практичні підходи до розробки відповідного навчально-методичного забезпечення різних видів практики.

5. Оскільки експеримент здійснювався з достатньо великою групою учасників (експериментальною роботою було охоплено 588 студентів спеціальності «Дошкільна освіта», 42 викладачі та 34 вихователі дошкільних

закладів) у чотирьох ЗВО з різних областей України, провести самостійно усю експериментальну діяльність дисертантка, очевидно, не мала можливості, отже до роботи залучалися «експериментатори» - викладачі цих закладів. Вважаємо, для забезпечення «чистоти експерименту» доцільно було розкрити методику їх підготовки для участі в експерименті.

6. На наш погляд, модель системи підготовки майбутніх вихователів ЗДО до інноваційної діяльності є узагальненою та не відображає усієї сутності проведеного дослідження (рис. 4.1. стор. 282). Адже дисертаційне дослідження значно ґрунтовніше та оригінальніше, а запропонована модель системи у вигляді схеми є шаблонною, тому збіднює загальне позитивне враження від роботи. За цієї умови модель стала би більш досконалою.

Висловлені зауваження та побажання лише засвідчують величезні перспективи та відкритість досліджуваної проблеми, мають рекомендаційний характер й не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Дичківської Ілони Миколаївни, яка здійснена на високому науковому рівні та носить характер закінченого самостійного наукового дослідження.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертаційне дослідження Дичківської Ілони Миколаївни «Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності» є самостійною науковою працею, яка повністю відповідає профілю спеціалізованої вченої ради та вимогам, що висуваються до дисертацій (пункти 9, 11-14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. (зі змінами в 06.09.2016 р.)), а її автор Дичківська Ілона Миколаївна - заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент -

доктор педагогічних наук, ~~професор~~
завідувач кафедри дошкільної педагогіки,
психології та фахових методик
Хмельницької гуманітарно-педагогічної
академії

 Л. В. Зданевич

Підпис Зданевич Л. В. засвідчую

Начальник відділу кадрів ХГПА

 В. М. Барановська